

ledes dette ret vel skulde være muligt, uden at Staten samtidig hermed tiltog sig en Ret til at kontrollere og have Tilsyn med de Foreninger, der er Tale om. At forbyde Landets Borgere i Almindelighed at stille visse Betingelser, visse Vilkaar, uden hvilke de ikke ønske at engagere andre af Landets Borgere til at udføre dette eller hint, indser jeg ikke er gennemførligt. I det Forhold, der her særlig er Tale om, synes mig et saadant Forbud heller ikke let at kunne opretholdes, medmindre Staten vil paatage sig at garantere og sige god for, hvad de paagældende Foreningers Virksomhed gaar ud paa. Jeg tror, at dette vilde føre saa vidt, at Arbejderne selv vilde være daarligt tjente dermed; det er i alt Fald en Sag, der vilde kræve meget nøje Overvejelse, inden man kunde komme til at foreskrive en saadan almindelig Lovregel, hvis det da overhovedet er muligt, og hvis det overhovedet skulde være ønskeligt. Men naar man ikke vil gaa til et Lovbud, tror jeg, at de Midler, Staten i øvrigt har til Raadighed til at gribe ind i et enkelt bestemt Tilfælde, let vilde vise sig ganske illusoriske. I Særdeleshed gælder det i et Tilfælde som det foreliggende. Der kan ganske vist være Forhold, naar Staten vil slutte Kontrakt om Udførelsen af et Arbejde, at da Konkurrencen mellem dem, der ønske at paatage sig det, er saa stor, at Staten med Virkning kan sige: Jeg foreskriver de og de Betingelser. Men saaledes er Stillingen ikke her. Det virkelige Forhold er jo det, at den langt overvejende Del af Dampskibsfarten her paa Landet, og navnlig saa at sige hele den indenrigsske Dampskibsfart, faktisk er monopoliseret i et enkelt Selskabs Haand. Om dette er en ønskelig Tilstand eller ej, ja, derom kan der være forskellige Meninger. Jeg er allerede ud fra ganske almindelige nationaløkonomiske, samfundsmæssige Betragtninger tilbøjelig til at anse det for at være overmaade lidet heldigt, at Erhvervsvirksomheder monopoliseres paa en enkelt Haand, ikke mindst Transportvirksomhed. Men Stillingen er nu en Gang, som den er, og det maa vi efter Omstændighederne regne med. I det Øjeblik altsaa Staten ønsker, at disse forskellige Router, her er Tale om, skulle besørges, have vi, naar vi ville henvende os til et privat Selskab, og vi ikke ville sætte ethvert Hensyn til Bekostningen til Side, faktisk kun dette ene, Det forenede Dampskibsselskab, at gaa til. Hvis Staten altsaa med Virkning skal kunne opstille Betingelser, som dem, her er Tale om, maa man være paa det

rene med, at hvis Det Forenede Dampskibsselskab siger nej, saa maa der enten stilles saadanne Midler til Raadighed for Ministeren, at han kan betale selv en væsentligt højere Pris for at bevæge et andet, muligvis et fremmed, Selskab til at paatage sig Routerne Besørgelse, eller endog saadanne Midler, at Staten selv kan overtage dem. Hvis ikke Ministerens Henstillinger ere støttede ved en saadan Magt i Baghaanden, vil hans Henvendelse let blive ganske frugtesløs, og det forekommer mig, at det er at stille Regeringen under uheldige Vilkaar at ville opfordre den til eller paalægge den at foreskrive Betingelser, som den faktisk mangler Midler til at kunne gennemføre. Dette er, hvad jeg om denne Sag har at sige. Jeg tror, at hvorledes man end ser den, enten fra det mere almindelige Synspunkt eller særlig med dette enkelte Tilfælde for Øje, vil det være overmaade lidet paa sin Plads at give Regeringen et Paalæg eller rette til den en Opfordring af den Art, som er indeholdt i den foreslaaede Anmærkning.

Jeg kommer til Betænkningens Nr. 146 angaaende de foreslaaede saakaldte „Pælehøfder“ ved Kysten ud for Ringkøbing Fjord. Udvalget har taget Forbehold over for denne Bevilling, fordi man har ment, at der ikke har foreligget tilstrækkeligt udførlige Oplysninger om Hensigten med disse Pælehøfder, og det ærede Medlem for Skern (Ovesen) udtalte en Bekymring for, at der skulde kunne ske noget, som vilde præjudicere den fremtidige Afgørelse af Spørgsmaalet om Ordningen af Udløbet fra Ringkøbing Fjord. Jeg skal hertil bemærke, hvad jeg i øvrigt allerede i Finansudvalget har fremhævet, at det drejer sig om en rent forsøgsmæssig Foranstaltning. Formaalet er at vinde Erfaring for, hvorvidt disse Konstruktioner, der ere forholdsvis meget billige i Sammenligning med, hvad Høfdeanlæg paa Jyllands Vestkyst ellers koste, ville være i Stand til at gøre Nytte netop paa den Del af Kysten, her er Tale om, ud for Ringkøbing Fjord. Opgaven er at se, hvorvidt de ville være i Stand til at hindre eller indskrænke Bortskæring af Kysten og hemme, mere eller mindre, Materialvandringen langs Kysten, hvilket selvfølgelig har sin store Interesse med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt man derved lettere vil blive i Stand til at holde et Udløb fra Ringkøbing Fjord aabent. Men der er ikke Tale om, at der ved dette Forsøg vil ske noget, der i fjerneste Maade præjudicerer Spørgsmaalet om, hvor man til sidst vil søge at an-